

Docentenhandleiding Rollenspel Politiek

Vorbereiding

1. **Bepaal hoeveel tijd er is.**

Kies voor de 45-, 60- of 90- minuten versie.

2. **Deel het tijdschema uit en bespreek dit met de leerlingen.**
3. **Verdeel de rollen.**

Zie hiervoor het schema met horizontaal het aantal leerlingen in de klas en verticaal het aantal leerlingen per rol.

4. **Deel de casus en de rolomschrijving uit.**

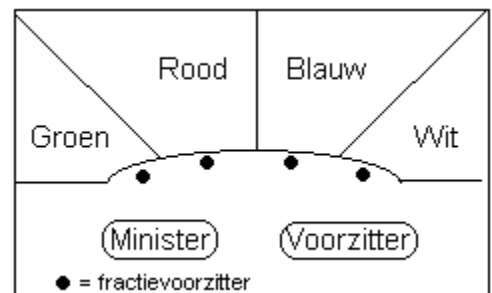
De leerlingen gaan in fracties uiteen om te overleggen en gaan ook bij elkaar lobbyen. De journalisten gaan bij fracties en minister langs om standpunten te noteren

De vergadering

1. **Zet de stoelen de 'Tweede Kamer-opstelling'**

Minister en voorzitter zitten vooraan in de fauteuils.

De 4 fractievoorzitters zitten daar tegenover, met erachter hun fractie. Van links naar rechts (vanuit de voorzitter) zitten De Groenen, RozenRood, Liberaal Blauw en Levend Wit.

2. **Vergadering voorzitten**

- a. Minister presenteert voorstel
- b. Fracties geven mening (in 1 minuut op volgorde grootte) en presenteren in de 90-minuten versie hun eventuele amendement
- c. Debat
- d. Stemming door handopsteken (leg uit: de meerderheid wint). In de 90-minuten versie wordt eerst over de amendementen gestemd (op volgorde grootte fracties per amendement) en vervolgens over het uiteindelijke eventueel aan aangenomen amendementen aangepaste voorstel.

Nabespreken

3. Hang **de 9 factoren** op in het lokaal en laat de leerlingen hun stem uitbrengen op de factoren die zij van grootste invloed vinden op het resultaat en verloop.

Afsluiting rollenspel

In de nabespreking wordt met de leerlingen samen gekeken wat van invloed was op het verloop en het resultaat van het rollenspel. De leerlingen krijgen allemaal drie stickers. De leerlingen plakken allemaal tegelijk binnen één minuut de stickers bij de factoren waarvan zij denken dat die hebben bijgedragen aan het resultaat van het rollenspel. Ze mogen de stickers naar eigen inzicht verdelen: alle drie bij één factor of juist drie factoren allemaal één sticker of iedere andere mogelijke variant.

Doel

Het idee is dat de leerlingen heel snel een idee kunnen krijgen van factoren die belangrijk zijn bij democratische besluitvorming, ze minder de tijd hebben om bij elkaar af te kijken en dat we tegelijkertijd het rollenspel kunnen evalueren met de leerlingen, waardoor zij van een afstand naar het geleerde kunnen kijken.

Mogelijke factoren die voor het resultaat hebben gezorgd

Deze factoren worden gebruikt in de nabespreking van het rollenspel. De factoren worden door de docent van tevoren opgeschreven op grote vellen (3 factoren op 1 vel, dus 3 vellen in het lokaal), waar de leerlingen stickers op kunnen plakken.

- invloed van de media
- de winnende fractievoorzitter kan (niet) goed praten
- het (niet) samenwerken van de winnende politieke partijen
- omdat het (g)een goed voorstel was
- omdat de winnende partij er het meest/ niet genoeg vanaf wist
- omdat de winnende partij de grootste partij was
- omdat het (g)een belangrijk onderwerp is
- omdat het voorstel (niet) goed was voorbereid
- omdat het allemaal snel klaar moest zijn

Docentenhandleiding Casus Milieusubsidie

Casus

Probleem:	Veel producten die goed (of beter) zijn voor het milieu zijn een stuk duurder dan andere producten, waardoor ze minder snel gekocht worden. Bijvoorbeeld spaarlampen, biologisch voedsel en ecologische producten.
Voorstel:	Slechte producten moeten zwaarder belast worden en goede producten moeten gesubsidieerd worden, zodat ze tenminste even duur worden.
Wetsvoorstel door:	Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (groene partij)

De partijen

In dit rollenspel zitten er maar 4 partijen in de Tweede Kamer. De leerlingen bedenken zelf argumenten vanuit de uitgangspunten van hun partij. Van groot naar klein:

De Groenen (coalitie met Liberaal Blauw)

Deze politieke partij vindt dat er nog veel te verbeteren valt. Jongeren moeten meer te zeggen krijgen, bijvoorbeeld door het stemrecht te verlagen naar 16 jaar. Het belangrijkste is dat de overheid en alle mensen samen werken aan een beter milieu.

Liberaal Blauw (coalitie met De Groenen)

De partij vindt dat als mensen hard werken, ze daar ook voor beloond mogen worden. En van dat geld mogen zij vervolgens zelf bepalen wat ze kopen. Het is niet aan de overheid om zich daar veel mee te bemoeien. Bovendien heeft het geen zin om je daar als overheid mee te bemoeien, mensen kopen toch wel wat ze zelf willen.

RozenRood (oppositie)

Soms moet de overheid regelen hoe het er bij bedrijven aan toegaat. Ook op het gebied van milieu moet de overheid ervoor zorgen dat het makkelijker wordt om te kiezen voor de milieuvriendelijke optie. Zo is groene stroom bijvoorbeeld de afgelopen jaren goedkoper geworden door subsidie.

Levend Wit (oppositie)

Deze politieke partij is tevreden met de huidige situatie. De partij zou wel graag zien dat geloof een grotere rol zou spelen in het leven van mensen en ook in de politiek. Volgens het geloof moeten we goed voor de aarde zorgen. Milieu is dus een belangrijk punt waar we beter teveel dan te weinig in kunnen investeren.

De rollen

Rol	Functie	Aantal Iln
Fracties (4x)	Vanuit partijbeginselen wetsvoorstel kritisch bekijken, discussiëren met andere partijen, bepalen met wie ze eventueel samen kunnen en willen werken, bepalen of ze het wetsvoorstel misschien willen wijzigen of deels accepteren / afkeuren	Zie schema (afhankelijk van aantal leerlingen in de klas)
Voorzitter	Zit de vergadering voor en zorgt dat iedereen het woord krijgt	ProDemos-begeleider
Minister	Presenteert wetsvoorstel als vertegenwoordiger van het kabinet en geeft vóór vergadering persconferentie	2 Iln
Journalisten	Houden interviews met partijen, waarna ze een overzicht maken van standpunten. Ook bezoeken ze de persconferentie van de minister. Dit alles presenteren ze in een schema op een groot bord.	2 of 3 Iln

Aantal leerlingen per rol

(in bovenste rij staat het aantal leerlingen in de klas, in de kolommen het aantal leerlingen / rol):

Totaal aantal leerlingen	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
Fractie Groen	9	9	8	8	8	8	8	7	7	7	7
Fractie Blauw	7	7	7	7	6	6	6	6	5	5	4
Fractie Rood	5	5	5	4	4	4	4	4	4	3	3
Fractie Wit	4	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Minister	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Journalisten	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2

Casus: Milieusubsidie op producten in de winkel

Probleem:	Veel producten die goed (of beter) zijn voor het milieu zijn een stuk duurder dan andere producten, waardoor ze minder snel gekocht worden. Bijvoorbeeld spaarlampen, biologisch voedsel en ecologische producten.
Voorstel:	Slechte producten moeten zwaarder belast worden, goede producten moeten gesubsidieerd worden, zodat ze even duur worden. Nadeel: de goedkope producten verdwijnen van de markt, dit is nadelig voor arme gezinnen.
Wetsvoorstel door:	Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (groene partij)

Welke partijen zitten er in de Tweede Kamer?

In dit rollenspel zitten er maar 4 partijen in de Tweede Kamer, van groot naar klein:

De Groenen (coalitie met Liberaal Blauw)

Deze politieke partij vindt dat er nog veel te verbeteren valt. Jongeren moeten meer te zeggen krijgen, bijvoorbeeld door het stemrecht te verlagen naar 16 jaar. Het belangrijkste is dat de overheid en alle mensen samen werken aan een beter milieu.

Liberaal Blauw (coalitie met De Groenen)

De partij vindt dat als mensen hard werken, ze daar ook voor beloond mogen worden. En van dat geld mogen zij vervolgens zelf bepalen wat ze kopen. Het is niet aan de overheid om zich daar veel mee te bemoeien. Bovendien heeft het geen zin om je daar als overheid mee te bemoeien, mensen kopen toch wel wat ze zelf willen.

RozenRood (oppositie)

Soms moet de overheid regelen hoe het er bij bedrijven aan toegaat. Ook op het gebied van milieu moet de overheid ervoor zorgen dat het makkelijker wordt om te kiezen voor de milieuvriendelijke optie. Zo is groene stroom bijvoorbeeld de afgelopen jaren goedkoper geworden door subsidie.

Levend Wit (oppositie)

Deze politieke partij is tevreden met de huidige situatie. De partij zou wel graag zien dat geloof een grotere rol zou spelen in het leven van mensen en ook in de politiek. Volgens het geloof moeten we goed voor de aarde zorgen. Milieu is dus een belangrijk punt waar we beter teveel dan te weinig in kunnen investeren.

Let goed op met welke partijen je kunt samenwerken! De coalitiepartijen steunen vaak de regering, maar stemmen ook wel eens tegen, als het voorstel niet bij hun standpunten past.

Jullie zijn de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

In dit rollenspel bestaat de Tweede Kamer uit 4 partijen. De twee grootste partijen, De Groenen en Liberaal Blauw, vormen de coalitie. Alle ministers zijn dus van deze partijen. De minister van LNV (dat zijn jullie!) is van De Groenen.

Het voorstel

Jullie (de minister van LNV) stellen voor om producten die slecht zijn voor het milieu zwaarder te belasten. Daarnaast stellen jullie voor om producten die goed zijn voor het milieu te subsidiëren. Zo worden goede en slechte producten even duur en kopen mensen eerder de producten die goed zijn voor het milieu.

Persconferentie

Naast de 4 partijen zijn er ook journalisten aanwezig. Daarom geven jullie een persconferentie. De 4 journalisten kunnen vragen stellen over het wetsvoorstel.

- Bedenk goed waarom jullie dit wetsvoorstel in willen voeren
- Hoe kan dit wetsvoorstel ervoor zorgen dat producten die goed zijn voor het milieu vaker gekocht worden?

De vergadering

In de vergadering presenteer je het wetsvoorstel (wie van jullie gaat dit doen?). Daarna geven alle partijen hun standpunt. Vervolgens mogen de partijen vragen stellen aan elkaar en aan jullie als minister.

- Spreek af wie het wetsvoorstel presenteert
- Wie beantwoordt de vragen (of doen jullie dit samen)?

Jullie zijn partij 'De Groenen'

Deze politieke partij vindt dat er in de samenleving nog veel te verbeteren valt. Jongeren moeten meer te zeggen krijgen, bijvoorbeeld door het stemrecht te verlagen naar 16 jaar. Het belangrijkste is dat de overheid en alle mensen samen werken aan een beter milieu. De overheid hoort daar zoveel mogelijk aandacht aan te besteden. Waar nodig zijn regels of andere maatregelen nodig om mensen te stimuleren keuzes te maken die beter zijn voor het milieu.

Jullie mening

Probeer vanuit de beschrijving van je partij te bedenken of deze partij voor of tegen de maatregelen voor meer verkoop van producten die goed zijn voor milieu zijn? En waarom?

- Bedenk of jullie voor of tegen zijn
- Welke argumenten kun je hierbij bedenken?

De coalitie

Jullie zijn de grootste partij. Samen met Liberaal Blauw vormen jullie een coalitie. Dit betekent dat de ministers in de regering uit deze twee partijen komen. Vaak zullen jullie dus ook de voorstellen van de regering (van de ministers) steunen. Maar niet altijd, want je moet wel vanuit je eigen standpunt blijven denken, anders verlies je misschien kiezers!

- Bedenk goed met welke partijen je voor dit onderwerp het beste kunt samenwerken. Je moet een meerderheid halen om te winnen!

Het debat

In het debat moeten jullie vertellen wat jullie standpunt is. Wie gaat het woord voeren?

- Kies een woordvoerder

Jullie zijn partij ‘Liberaal Blauw’

Deze partij vindt dat als mensen hard werken, ze daar ook voor beloond mogen worden. En van dat geld mogen zij vervolgens zelf bepalen wat ze kopen. Het is niet aan de overheid om zich daar veel mee te bemoeien. Bovendien heeft het geen zin om je daar als overheid mee te bemoeien, mensen kopen toch wel wat ze zelf willen.

Jullie mening

Probeer vanuit de beschrijving van je partij te bedenken of deze partij voor of tegen de maatregelen voor meer verkoop van producten die goed zijn voor milieu zijn? En waarom?

- Bedenk of jullie voor of tegen zijn
- Welke argumenten kun je hierbij bedenken?

De coalitie

Jullie zijn de een na grootste partij. Samen met De Groenen vormen jullie een coalitie. Dit betekent dat de ministers in de regering uit deze twee partijen komen. Vaak zullen jullie dus ook de voorstellen van de regering (van de ministers) steunen. Maar niet altijd, want je moet wel vanuit je eigen standpunt blijven denken, anders verlies je misschien kiezers!

- Bedenk goed met welke partijen je voor dit onderwerp het beste kunt samenwerken. Je moet een meerderheid halen om te winnen!

Het debat

In het debat moeten jullie vertellen wat jullie standpunt is. Wie gaat het woord voeren?

- Kies een woordvoerder

Jullie zijn partij 'RozenRood'

Soms moet de overheid regelen hoe het er bij bedrijven aan toegaat. Ook op het gebied van milieu moet de overheid ervoor zorgen dat het makkelijker wordt om te kiezen voor de milieuvriendelijke optie. Zo is groene stroom bijvoorbeeld de afgelopen jaren goedkoper geworden door subsidie.

Jullie mening

Probeer vanuit de beschrijving van je partij te bedenken of deze partij voor of tegen de maatregelen voor meer verkoop van producten die goed zijn voor milieu zijn? En waarom?

- Bedenk of jullie voor of tegen zijn
- Welke argumenten kun je hierbij bedenken?

De oppositie

Jullie zijn qua grootte de derde partij. De Groenen en Liberaal Blauw, de twee grootste partijen, vormen samen een coalitie. Dit betekent dat de ministers in de regering uit deze twee partijen komen. Vaak zullen zij dus ook de voorstellen van de regering (van de ministers) steunen. Maar niet altijd! Jullie zijn samen met Levend Wit de oppositie. Als kleinere partij moet je goed samenwerken om een meerderheid te halen. Kijk eens naar de omschrijvingen van de partijen.

- Bedenk goed met welke partijen je voor dit onderwerp het beste kunt samenwerken. Je moet een meerderheid halen om te winnen!

Het debat

In het debat moeten jullie vertellen wat jullie standpunt is. Wie gaat het woord voeren?

- Kies een woordvoerder

Jullie zijn partij ‘Levend Wit’

Deze politieke partij is tevreden met de huidige situatie in de samenleving. De partij zou wel graag zien dat geloof een grotere rol zou spelen in het leven van mensen en ook in de politiek. Volgens het geloof moeten we goed voor de aarde zorgen. Milieu is dus een belangrijk punt waar we beter teveel dan te weinig in kunnen investeren.

Jullie mening

Probeer vanuit de beschrijving van je partij te bedenken of deze partij voor of tegen de maatregelen voor meer verkoop van producten die goed zijn voor milieu zijn? En waarom?

- Bedenk of jullie voor of tegen zijn
- Welke argumenten kun je hierbij bedenken?

De oppositie

Jullie zijn de kleinste partij. De Groenen en Liberaal Blauw, de twee grootste partijen, vormen samen een coalitie. Dit betekent dat de ministers in de regering uit deze twee partijen komen. Vaak zullen zij dus ook de voorstellen van de regering (van de ministers) steunen. Maar niet altijd! Jullie zijn samen met RozenRood de oppositie. Als kleinere partij moet je goed samenwerken om een meerderheid te halen. Kijk eens naar de omschrijvingen van de partijen.

- Bedenk goed met welke partijen je voor dit onderwerp het beste kunt samenwerken. Je moet een meerderheid halen om te winnen!

Het debat

In het debat moeten jullie vertellen wat jullie standpunt is. Wie gaat het woord voeren?

- Kies een woordvoerder

Jullie zijn de journalisten

Journalisten spelen een belangrijke rol in de politiek. Zij kunnen er bijvoorbeeld voor zorgen dat er (geheime) informatie van de ene partij bij de andere partijen komt. Ook mogen jullie vragen stellen aan de minister.

Standpunt partijen

Tijdens het fractieberaad moeten jullie ervoor zorgen dat je van elke partij weet of ze voor of tegen het standpunt zijn en wat hun belangrijkste argument is. Schrijf dit op!

Persconferentie

Jullie mogen de minister ondervragen over zijn wetsvoorstel

- Welke vragen ga je stellen (bedenk minimaal 1 vraag per persoon)?

Schema

De standpunten van de partijen en de antwoorden van de minister werk je uit in een groot schema, zodat je dit aan alle partijen kunt laten zien. Zorg ervoor dat het schema dus goed leesbaar is. Het schema moet er ongeveer zo uit zien:

Wie?	Voor of tegen?	Argumenten
Minister	Voor (het is zijn eigen voorstel)	
Partij De Groenen		
Partij Liberaal Blauw		
Partij RozenRood		
Partij Levend Wit		

Tijdschema rollenspel politiek: 45 minuten*Kortste en minimale variant: voorbereiding fracties in 15 min. incl. persconferentie minister.*

10 min.	<p>1. Instructie en verdelen rollen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indelen van de rollen: leerlingen worden ingedeeld in fracties of worden minister of journalist. - Doorlopen van het programma - Elke leerling krijgt een casus, rolbeschrijving en programma
15 min.	<p>2. Fractieberaad + wandelgang</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen lezen de casus en de rol door. - Ze wijzen een fractievoorzitter aan. - Bepalen hun standpunt met 1 (belangrijkste) argument - Daarna kunnen ze de andere fracties langslopen om te lobbyen - Voordat de vergadering begint stemmen de fracties intern hun standpunt en argument af <p>3. De journalisten ondervragen fracties en minister</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tijdens fractieberaad lopen de journalisten rond om standpunten partijen te noteren 2. Tijdens wandelgangen geeft de minister een persconferentie over zijn wetsvoorstel de journalisten kunnen vragen stellen <ul style="list-style-type: none"> - Daarna schrijven ze de standpunten en de antwoorden van de minister in een schema
15 min.	<p>4. Vergadering Tweede Kamer</p> <ul style="list-style-type: none"> - De voorzitter opent de vergadering - De leerling minister(s) presenteert het voorstel. (twee minuten) - De fracties verkondigen mening (volgorde van grootte), per fractie 1 woordvoerder 1 minuut. - Debat (vragen aan elkaar en aan minister) - Stemming (principe uitleggen)
5 min.	<p>5. Nabespreken: welke factoren hebben invloed gehad op verloop en het resultaat?</p>

Tijdschema rollenspel politiek: 60 minuten

10 min.	<p>1. Instructie en verdelen rollen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indelen van de rollen: leerlingen worden ingedeeld in fracties of worden minister of journalist. - Doorlopen van het programma - Elke leerling krijgt een casus, rolbeschrijving en programma
10 min.	<p>2. Fractieberaad</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen lezen de casus en de rol door. - Ze wijzen een fractievoorzitter aan. - Bepalen hun standpunt met argumenten - En bepalen hun strategie: met wie gaan ze praten om wat te bereiken. <p>3. Journalisten ondervragen fracties</p> <ul style="list-style-type: none"> - De journalisten gaan de groepjes langs om de standpunten te noteren
10 min.	<p>4. Wandelgangen</p> <ul style="list-style-type: none"> - De partijen kunnen achterhalen standpunten en argumenten door met elkaar te praten - Pers werkt standpunten uit in schema (A1, zodat groepjes het kunnen lezen, met behulp van grote magneten wordt aangegeven of de partijen voor/tegen zijn en of ze wel/niet met amendement bezig zijn, argumenten worden bijgeschreven) <p>5. Persconferentie</p> <ul style="list-style-type: none"> - De minister geeft een persconferentie over wetsvoorstel, de journalisten kunnen vragen stellen
5 min.	<p>6. Afstemming in de fractie</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen bepalen wie in de vergadering van de TK als eerste het woord voert om hun standpunt duidelijk te maken. - Ze bepalen (alvast) hoe ze als fractie in de vergadering van de TK denken te gaan stemmen. - Hierbij kunnen ze gebruik maken van het schema met alle standpunten dat de journalisten hebben uitgewerkt
20 min.	<p>7. Vergadering Tweede Kamer</p> <ul style="list-style-type: none"> - De voorzitter opent de vergadering - De leerling minister(s) presenteert het voorstel. (twee minuten) - De fracties verkondigen mening (volgorde van grootte), per fractie 1 woordvoerder 1 min. - Debat (vragen aan elkaar en aan minister) - Stemming (principe uitleggen)
5 min.	<p>8. Nabespreken: welke factoren hebben invloed gehad op verloop en het resultaat?</p>

Tijdschema rollenspel politiek: 90 minuten

Maximale variant inclusief mogelijkheid indienen amendementen

10 min.	<p>1. Instructie en verdelen rollen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indelen van de rollen: ingedeeld in fractie of minister of journalist. - Doorlopen van het programma en korte uitleg amendement - Elke leerling krijgt een casus, rolbeschrijving en programma
15 min.	<p>2. Fractieberaad</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen lezen de casus en de rol door. - Ze wijzen een fractievoorzitter aan. - Bepalen hun standpunt met argumenten (eventueel al amendement) - En bepalen hun strategie: met wie gaan ze praten om wat te bereiken. - De journalisten bedenken vragen en houden interviews over standpunten fracties
5 min.	Persconferentie minister
10 min.	<p>3. Wandelgangen</p> <ul style="list-style-type: none"> - De partijen kunnen achterhalen standpunten en argumenten door met elkaar te praten - Journalisten werken standpunten uit in schema
15 min.	<p>4. Afstemming in de fractie</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen bepalen wie in de plenaire vergadering als eerste het woord voert om hun standpunt duidelijk te maken. - Ze bepalen (alvast) hoe ze als fractie in de vergadering denken te gaan stemmen. - Hierbij kunnen ze gebruik maken van het persartikel dat uitgedeeld wordt met alle standpunten in een schema - Ze kunnen hier ook/verder amendement formuleren ☐ begrip amendement wordt door de docent uitgelegd als verbetering t.o.v. bestaande wetsvoorstel
25 min.	<p>5. Plenaire vergadering</p> <ul style="list-style-type: none"> - De voorzitter opent de vergadering - De leerling ministers presenteren het voorstel. - De fracties verkondigen hun mening en eventueel amendement (op volgorde van grootte), per fractie is er 1 woordvoerder - Debat (vragen aan elkaar en aan minister) - Er wordt gestemd over mogelijk ingediende amendementen - Tot slot wordt gestemd over (aangepaste) wetsvoorstel
10 min.	6. Nabespreken: welke factoren hebben invloed gehad op verloop en het resultaat?